

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu v digitální podobě

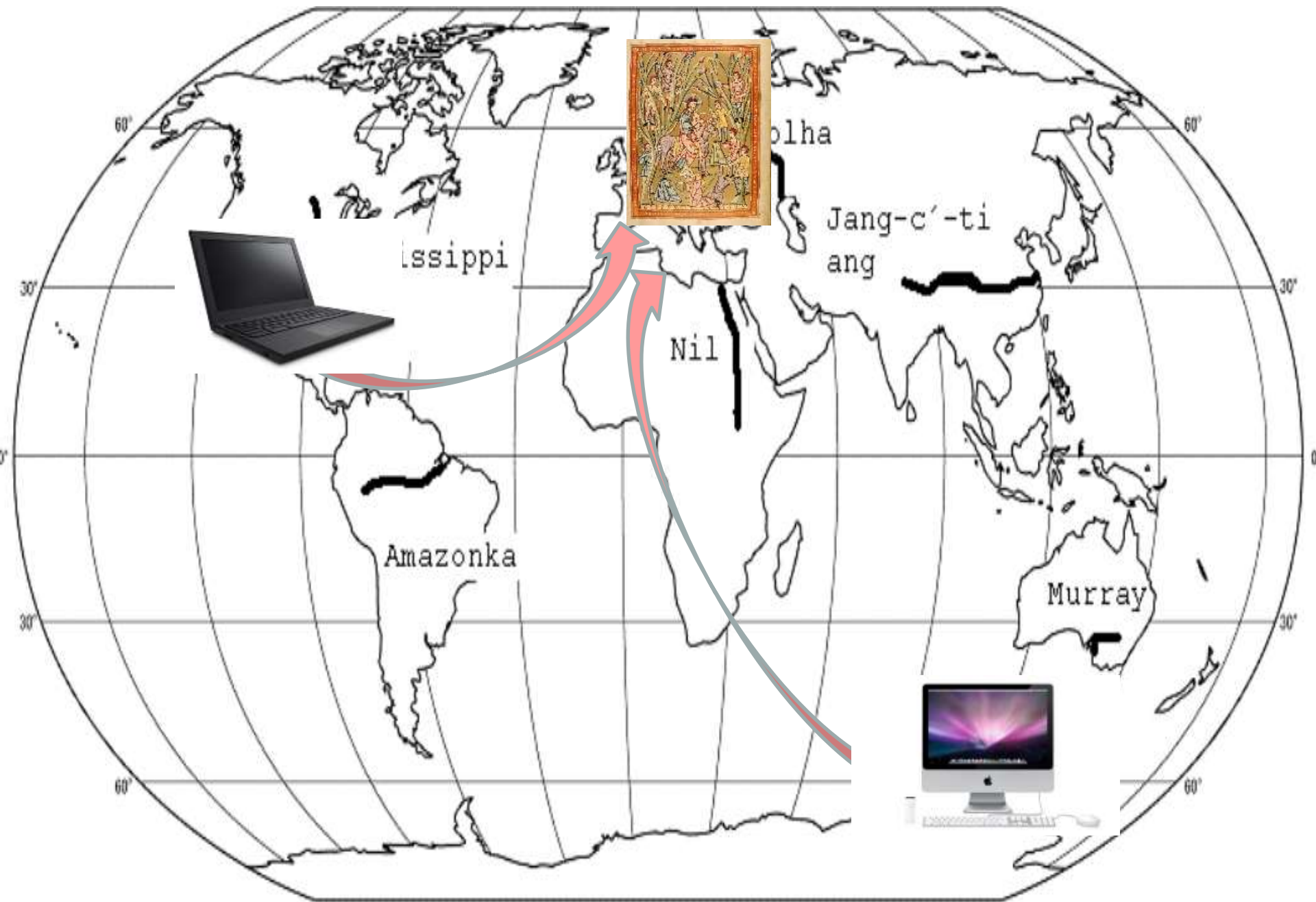
Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2017

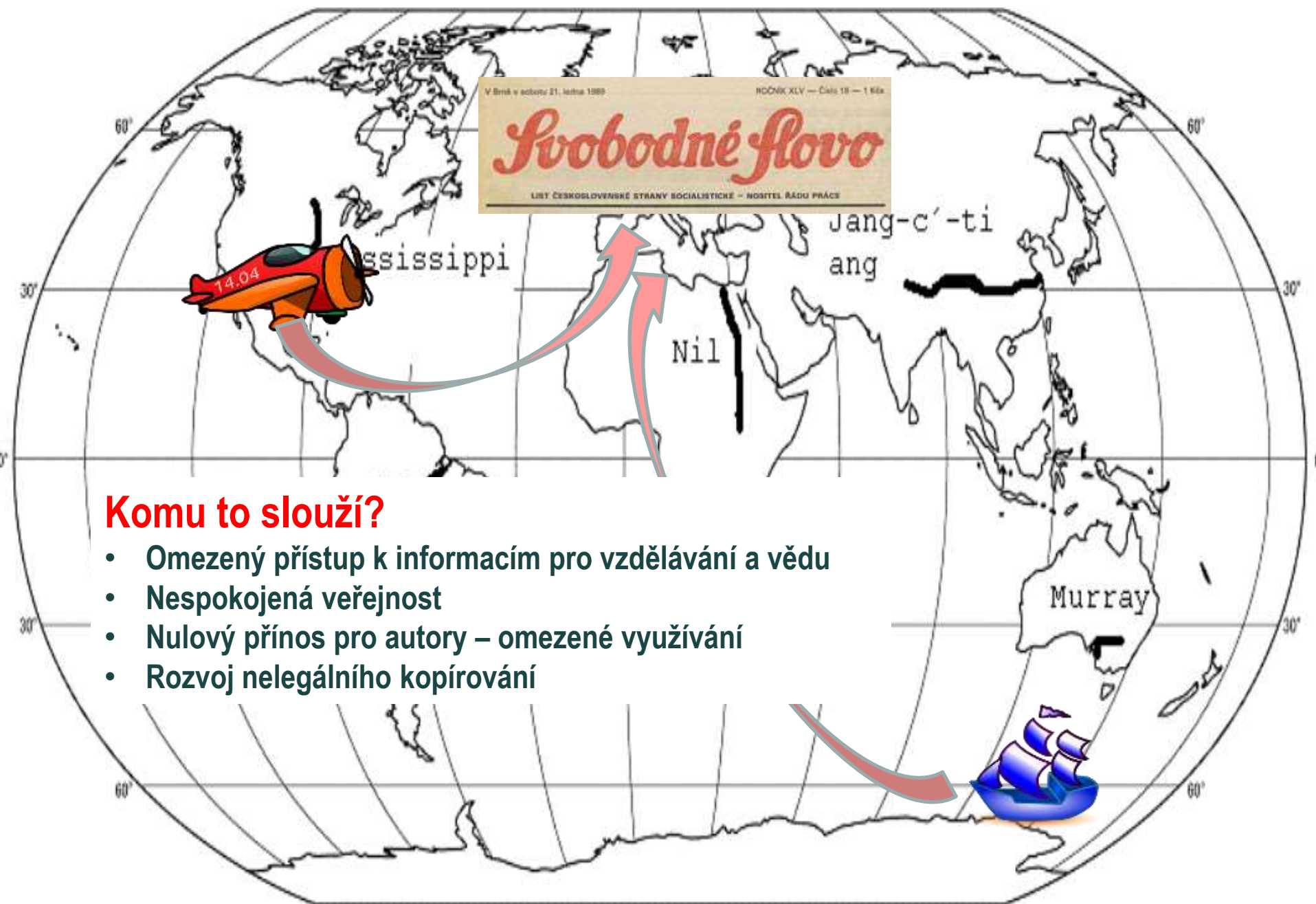
29. 11. 2017

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

Komu to slouží?

- Omezený přístup k informacím pro vzdělávání a vědu
- Nespokojená veřejnost
- Nulový přínos pro autory – omezené využívání
- Rozvoj nelegálního kopírování

Od poloviny 90. let se v českých knihovnách digitalizuje

Zdroje digitalizovaných dokumentů

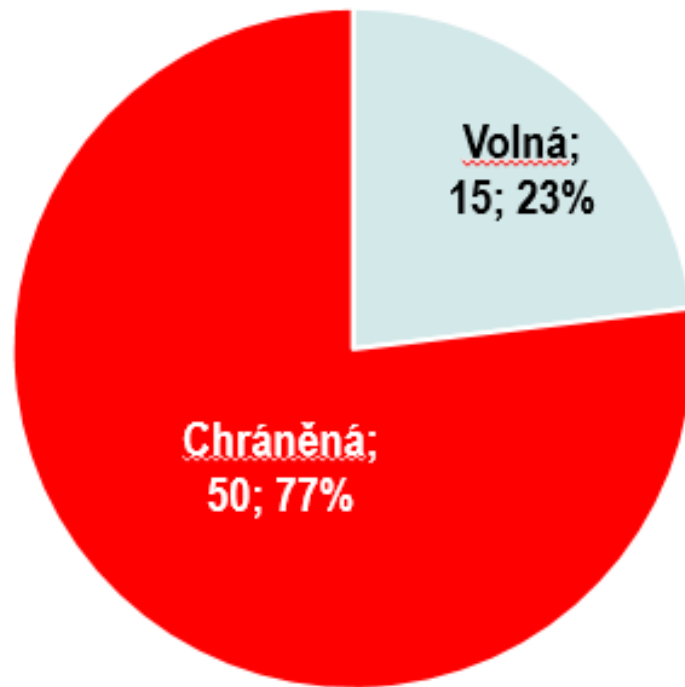
- Národní digitální knihovna (IOP)
- Krajská digitalizace (IOP)
- VISK 7 – novodobé dokumenty
- VISK 6 Manuscriptorium – rukopisy a staré tisky
- Google books v NK ČR
- + další individuální projekty knihoven např. KNAV, MKP, NLK

- Odhad ročního přírůstku: 6 až 7 mil. stran

Dlouhodobý cíl: digitalizovat vše, co bylo vydáno na území ČR

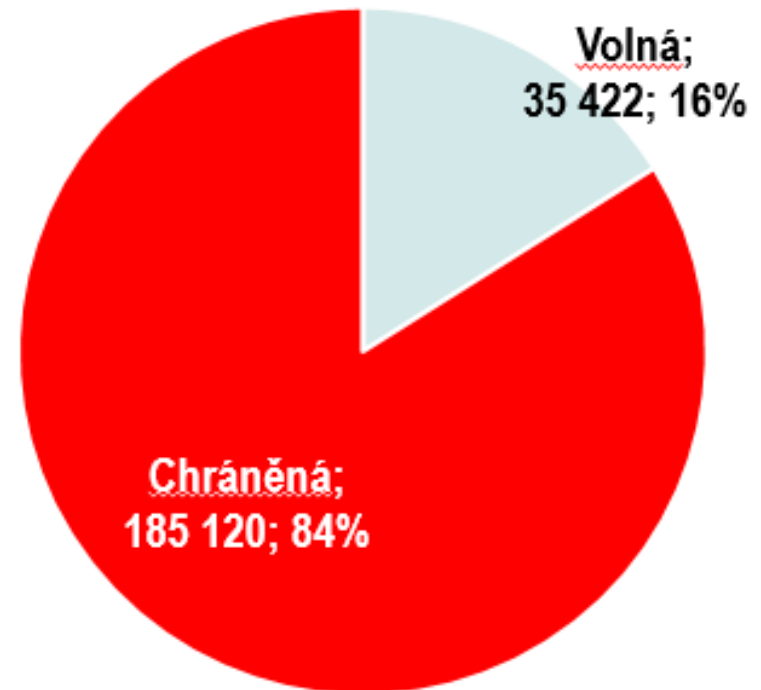
Výsledky digitalizace – volná a chráněná díla

Odhad volných a chráněných stran
(65 mil. stran) srpen 2017

Výdaje na digitalizaci cca 800 mil. Kč

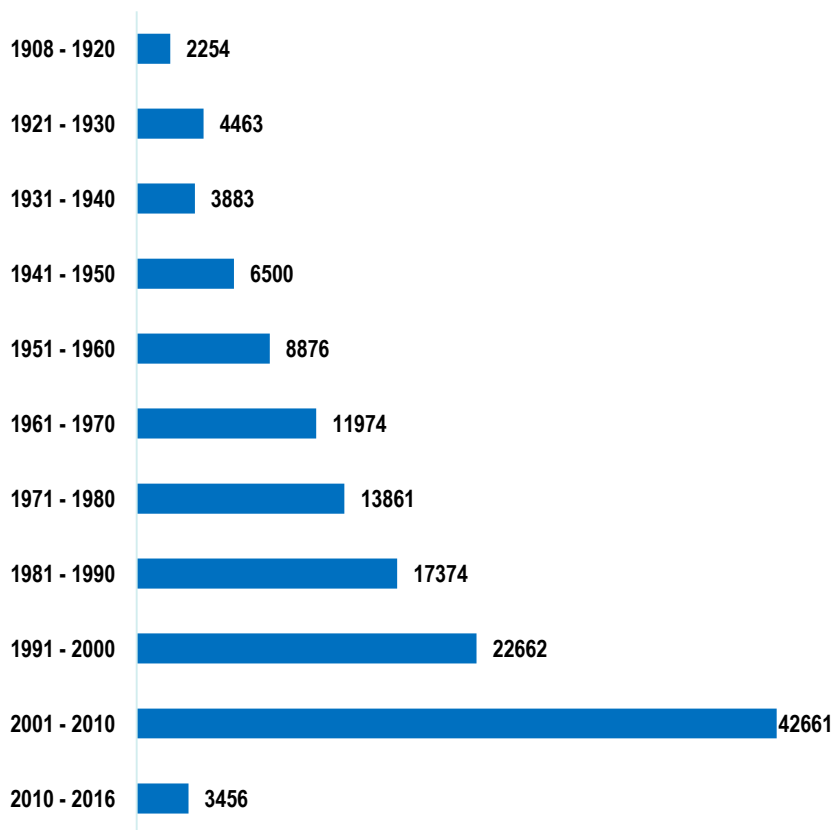
Odhad počtu volných a chráněných svazků
(220 542 knihy, periodika...) srpen 2017

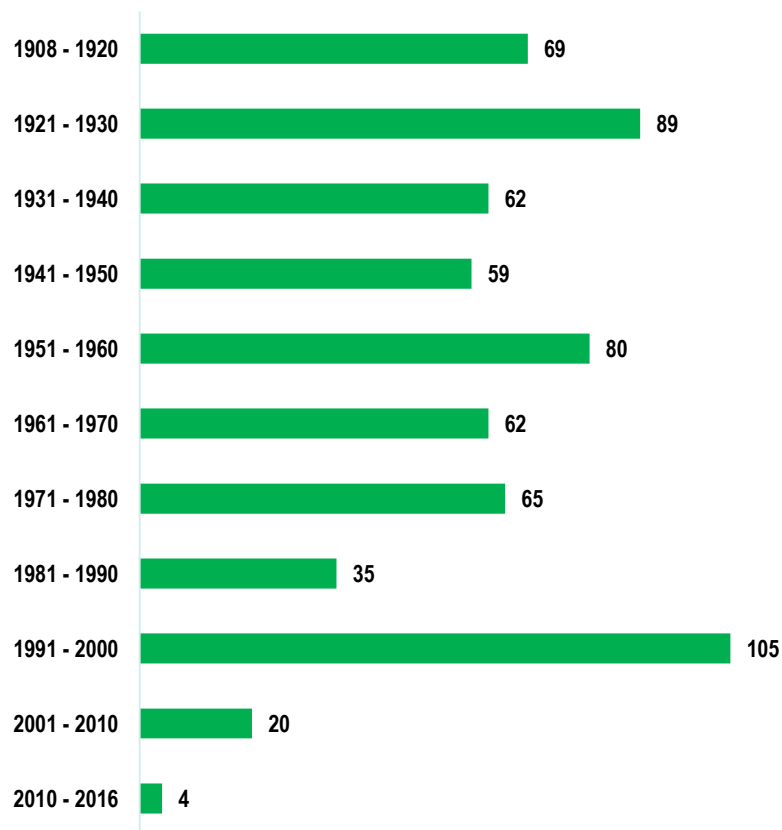
84 % výsledků nelze efektivně využít

Díla nedostupná na trhu

Knihy nedostupné na trhu

Periodika nedostupná na trhu

Díla nedostupná na trhu (Out-of Commerce Works)

- Memorandum o vzájemném porozumění o zásadách digitalizace a zpřístupnění děl nedostupných na trhu – září 2011
 - Využití principu rozšířené kolektivní správy
 - Signatáři: zástupci knihoven, nakladatelů, vydavatelů, autorů
- Právní úpravy: Francie, Skandinávie, SRN, Slovensko
- Česká republika – 2012 - Společný návrh SKIP, SČKN a kolektivních správců
 - Novela autorského zákona 2017
- 2017 – příprava nové evropské směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu
 - Zpřístupnění děl nedostupných na trhu – přeshraniční aspekt
 - Zákonná licence na e-půjčování

Rozšířená kolektivní správa

- Možnost uzavírání hromadných licenčních smluv pro knihovny
- Hlavní partneři: Národní knihovna, Dilia, OOA-S
- Smlouvy platí pouze pro knihovny dle zákona 257/2001 Sb.
 - Půjčování nosičů zvuku
 - Elektronické dodávání dokumentů
 - Veřejné čtení
- Smlouvy se vztahují na všechny autory
 - Včetně těch, které DILIA, OOA-S nezastupují
 - Každý autor má právo od smlouvy odstoupit
- Úhrada za užití autorských děl

Ustanovení rozšířené kolektivní správy ve vztahu ke knihovnám

- **Rozšířená kolektivní správa: § 97e odst. 4 písm. e) až k)**
- **Rejstřík děl nedostupných na trhu: § 97f**
- **Procedura sjednávání sazeb odměn: § 98g**

Co je dílo nedostupné na trhu?

- Monografie – 6 měsíců není k dispozici na běžném trhu
- Periodika starší 10 let, pokud nejsou předmětem licenčních podmínek
- Musí být zahrnuto v Seznamu děl nedostupných na trhu
 - Seznam provozuje NK ČR
- Zpřístupnění prostřednictvím Národní digitální knihovny

Autorsky chráněná díla = 70 let od smrti autorů

Seznam a Národní digitální knihovna

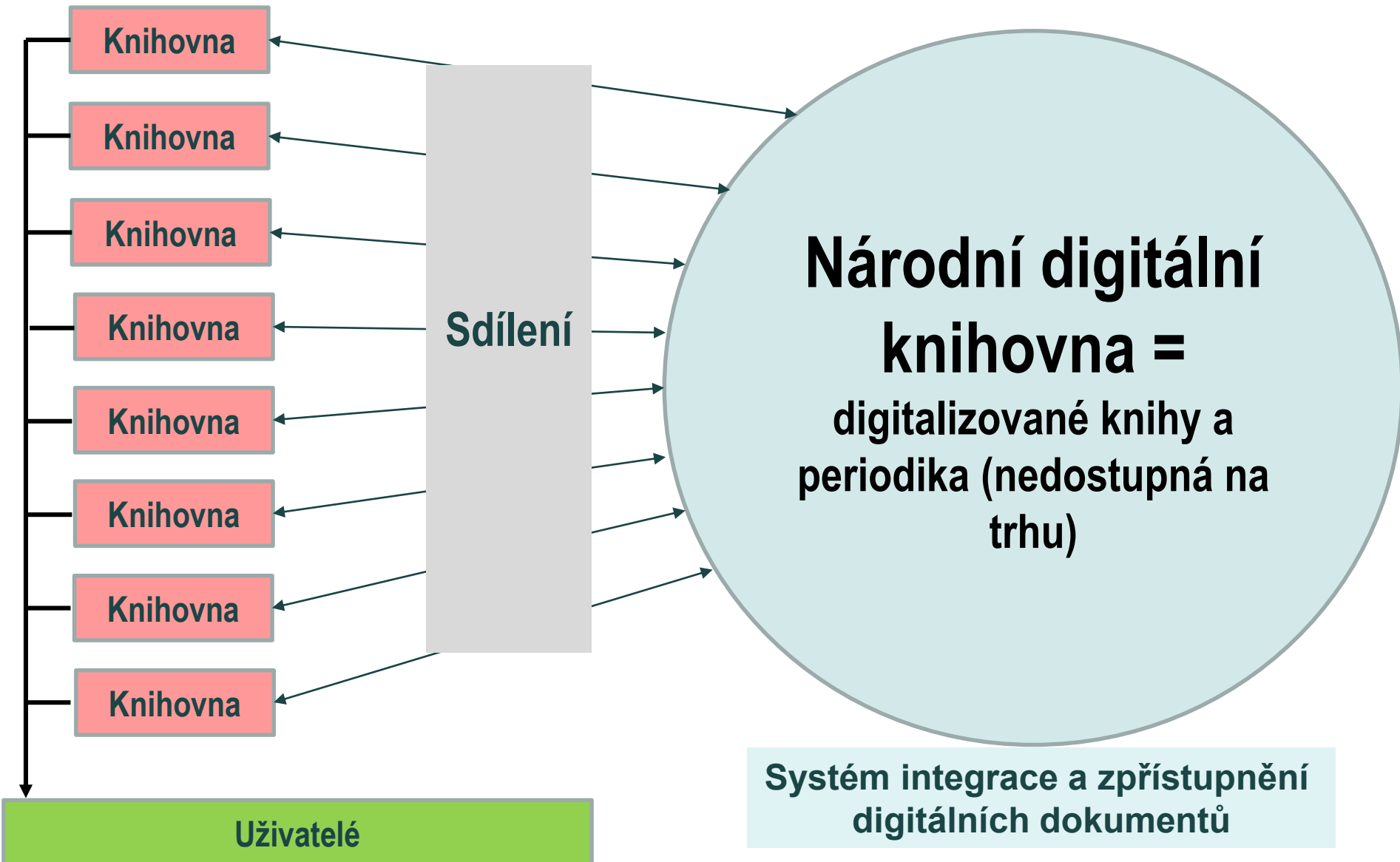
**Seznam děl
nedostupných
na trhu**

Bibliografická databáze

**Národní digitální
knihovna =**
digitalizované knihy a
periodika (nedostupná na
trhu)

System integrace a zpřístupnění
digitálních dokumentů

Národní digitální knihovna = hlavní rozhraní

Dva hlavní cíle služeb knihoven

1. Zpřístupnit prostřednictvím všech knihoven
 - **Na místě samém v knihovně**
 - **Vzdáleným přístupem z domova nebo ze školy, zaměstnání**
 - Možnost pouze číst na obrazovce (stream)
 - Vše co bylo zdigitalizováno a není dostupné na trhu, pokud to autor nezakáže
2. Diferencovaně poskytovat další služby v digitálním prostředí
 - eVýpůjčka, EDD, tisk, digitální kopie...

Kolik to bude stát, kdo to zaplatí?

- **Hlavní typy služeb**

- **Zpřístupnění na místě samém (sdílení digitální kopie)**

- **Bezplatný přístup všem bez rozdílu**

- **Dálkový přístup**

- **Bezplatný přístup všem bez rozdílu**

- **Půjčování e-knih (placená licence)**
- **Tisk z digitálních předloh (placená licence – zvláštní sazby)**
- **Digitální kopie (placená licence)**

- **Jaký zvolit model plateb?**

- **Paušál za sdílení**
- **Poplatek za užití**

- **Jaké statistiky?**

- **Monografie**
- **Periodika**

- **Kdo bude platit?**

- **Státní rozpočet**
- **Knihovna**
- **Uživatel**
- **Dotované ceny**

Modely licencování v zahraničí

- **Slovensko – uzavřena pouze licenční smlouva**
 - **Přístup pouze pro individuální uživatele**
 - **Možnost pouze číst z obrazovky**
 - **Cena licence: cca 3,5 EUR za měsíc (91,- Kč)**
 - **Možnost koupě digitální kopie**

- **Norsko – Bokhylla**
 - **250 000 tištěných knih vydaná v Norsku do roku 2000 včetně**
 - **Přístupné na volném internetu z norské domény**
 - **Možnost pouze číst z obrazovky**
 - **Cena licence: paušální platba cca 0,97 Kč za 1 stranu a rok**

Modely licencování v zahraničí

- **Německo – rámcová licenční smlouva**
 - **Díla nedostupná na trhu vydaná v Německu do roku 1965**
 - **Licenci uzavírají jednotlivé knihovny, musí mít dokumenty ve svém fondu**
 - **Přístupné na volném internetu prostřednictvím chráněné digitální knihovny – omezení neuvedena**
 - **Cena licence: paušální platba diferencovaná podle roku vydání**
 - **Odměna se pohybuje od 5 EUR/KNIHA/rok (r. v. do 1920)**
 - **přes 10 EUR/kniha/rok (r. v. do 1945)**
 - **15 EUR/kniha/rok (r. v. do 1965)**
 - **Tj. cena 1 strany/rok: od Kč 0,52 do 1,56 Kč**

Konstrukce licenčního poplatku v ČR

Dva druhy licence

1. Sdílení digitální kopie mezi knihovnami

- Paušální platba za sdílenou stranu a rok

2. Užití díla – čtení na obrazovce

– Na místě samém

- Platba za užití (čtení) 1 strany ??délka užití??

– Vzdáleným přístupem

- Platba za užití (čtení) 1 strany ??délka užití??

Kolik stojí licence za zpřístupnění?

Druh knihy nebo výpůjčky	Cena knihy s DPH (rozsah 237 stran)	Cena jedné strany s DPH	Obsah ceny
• Průměrná cena tištěné knihy v ČR	261	1,10	autorský honorář, tisk a distribuci
• Průměrná cena elektronické knihy (beletrie) ČR	162	0,68	autorský honorář, tisk a distribuci
• Průměrná cena elektronické knihy (odborná literatury) ČR	222	0,94	autorský honorář, tisk a distribuci
• Průměrná cena e-výpůjčky v ČR (eReading)	49	0,21	autorský honorář, tisk a distribuci
• Průměrná cena stránky digitalizované knihy – vzdálený přístup - Slovensko		0,28	Pouze odměna autorovi
• Průměrná cena stránky digitalizované knihy zpřístupněné na internetu v SRN	237	1	Pouze odměna autorovi
• Průměrná cena stránky digitalizované knihy zpřístupněné na internetu v Norsku	230	0,97	Pouze odměna autorovi

Průměrná cena knihy 237 stran

Současný stav jednání o licencích

- Červen 2017 – zahájení jednání s Dilia
- Srpen 2017 – oficiální návrh sazebníku Dilia
- Září 2017 – námitky NKČR
- Říjen 2017 – jednání s MK ČR
- Říjen 2017 – Dilia vypovídá smlouvu o EDD
- Listopad 2017 – nový návrh sazebníku Dilia
- Listopad 2017 – námitky NK ČR a další jednání
- ??? Rozhodnutí MK ČR

Další postup – jsme na začátku cesty

- Uzavření kolektivních licenčních smluv – prosinec 2017?
 - Informování autorů a držitelů práv (také v médiích)
- Politické rozhodnutí MK ČR: kdo bude platit – prosinec 2017?
 - Státní rozpočet
 - Knihovny
 - Uživatelé
- Příprava Seznamu děl nedostupných na trhu – rok 2018?
- Vybudování infrastruktury Národní digitální knihovny – 2018 - 2019?
- Připravenost knihoven na nové služby???
- Poskytování služeb – 2019?

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu v digitální podobě

Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2017

29. 11. 2017

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz